

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम

बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका
ताकुकोट, गोरखा

गण्डकी प्रदेश

नेपाल

बारपाक सुलिकोट गाउँपालिकाको बैठकमा २०७७ असार १०

गते बुधबार गाउँपालिका अध्यक्ष श्री बिष्णु प्रसाद भट्टले

प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को

नीति तथा कार्यक्रम

बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
ताकुकोट गोरखा

२०७७

आदरणिय सदस्यहरु,

१. विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरस रोग (कोभिड-१९) को संक्रमणबाट मानव सभ्यता र मानव जाति माथि नै अकल्पनिय संकट आईपरेको छ । महामारी विरुद्ध बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका आफ्नो सम्पूर्ण क्षमता, स्रोत र साधनकासाथ जुटिरहेको यस घडीमा गाउँसभाको सातौं अधिवेशनमा यस बारपाक सुलिकोट गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दैछु । प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले कोभिड -१९ बाट गाउँपालिका वासीको जीवन रक्षा गर्ने र महामारीकोबाट शिथिल भएको विकास निर्माणलाई चलायमान बनाउने मूल लक्ष्य लिएको छु ।

२. नेपालको युगान्तकारी अग्रगामी परिवर्तनका लागि संघिय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था स्थापना गर्न ऐतिहासिक जनआन्दोलन, महान जनयुद्ध र सवैखालका आन्दोलन तथा संघर्षका क्रममा शहादत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात अमर शहिदप्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दैछु । शहिद, बेपत्ता तथा घाइते परिवारप्रति सम्मान सहित घाइतेको शिघ्र स्वास्थ्य र जनजीविकाको आन्दोलनको नेतृत्व गर्नुहुने सम्पूर्ण अग्रजहरु प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दैछु । उहाँहरुले पुन्याउनु भएको अमुल्य योगदानको स्मरण गर्न चाहन्छु ।

३. विश्वव्यापी रुपमा फैलिएको कोभिड-१९ को महामारीबाट स्वदेश तथा विदेशमा जीवन गुमाउनु भएका सम्पूर्ण दिदीबहिनी तथा दाजुभाइप्रति भावपूर्ण

श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै शोकाकुल परिवारजन प्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गर्दछु । कोभिड-१९ बाट स्वदेश तथा विदेशमा संक्रमित हुनु भएका सबै नेपाली दिदीबहिनी तथा दाजुभइको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

४. कोभिड-१९ को महामारीबाट सबै नागरीकलाई सुरक्षित राख्न लागू गरिएको लकडाउनको पूर्ण पालना गर्नु भएकोमा बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका वासी सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । आगामि दिनमा पनि यस महामारीबाट बच्न स्थानिय सरकारले चाल्ने हरेक कदममा निरन्तर साथ र समर्थन पाइरहने विश्वास लिएको छु ।

५. संकटको यस घडिमा एकजुट भई महामारीको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारको कार्यमा अग्रपङ्क्तिमा अहोरात्र खटिनु हुने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, सरसफाईकर्मी, एम्बुलेन्स चालक लगायत राष्ट्रसेवकको योगदानको उच्च प्रशंसा गर्दछु । जोखिमपूर्ण यस परिस्थितिमा आ-आफ्नो तहबाट खटिनुहुने जनप्रतिनिधि, राजनितिक दल, सञ्चारकर्मी, उद्योगी, व्यवसायी, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज लगायतका सबै व्यक्ती तथा संघसंस्थालाई धन्यवाद व्यक्त गर्दछु । यस गाउँपालिकाले स्थापना गरेको कोभिड-१९ उपचार कोषमा स्वैच्छिक रुपमा योगदान गर्नुहुने बैंक तथा वित्तिय संस्था, व्याक्ती तथा अन्य संघसंस्था एवं राजनितिक दल र स्वास्थ्य सामाग्री तथा जिन्सी सामान सहयोग गर्नुहुने सबै महानुभाव प्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

आदरणिय सदस्यहरु,

आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को निती तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा देहाय वमोजीमका विषयलाई आधार लिएको छु,

१. नेपालको संविधान २०७२ ले उल्लेख गरेका राज्यका निर्देशक सिद्धान्त निती र दायित्व ।

2. स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले मार्ग दर्शन गरेका विषयहरु,
3. चालु प्रन्धौं पन्च वर्षिय योजनाले तय गरेका दिर्घकालिन सोच समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली सो दिर्घकालिन सोचलाई कार्यन्वयन गराउन तय भएका प्राथमिकताहरु, राष्ट्रिय लक्ष्य, रणनीति,
4. गण्डकी प्रदेश सरकारले प्रथम पन्च वर्षिय योजनामा तय गरेका प्रादेशिक लक्ष्य तथा रणनीतिहरु,
5. स्थानिय सरकारले स्थानिय चुनावमा जनतासामु लगेका जनअनुमोदित चुनावीघोषणा पत्र,
6. विश्वव्यापी महामारिको रुपमा संक्रमण भै रहेको कोभिड -१९ सँग जुध्न आवश्यक रणनीति र राहत मुखि कार्यक्रमहरु,

आगामी आर्थिक बर्षको निति तथा कार्यक्रमको प्राथमिकता

- कोभिड – १९ लगायत सबै स्वास्थ्य जोखिमबाट गाउँपालिका बासीलाई सुरक्षीत राख्न स्वास्थ्य पुर्वाधार निर्माण सेवाको दायरा बिस्तार गर्दै स्वास्थ्य जनशक्तीको क्षमता बिकाश बिकाश गर्ने ।
- कृषी क्षेत्रमा लगानी बढाइ यसबाट गाउँपालिकालाई कृषि जन्य र पशुजन्य उत्पादनमा आत्म निर्भर बनाउने कृषी पेशालाई आर्थिक बिकाशको आधार स्तम्भको रुपमा स्थापित गराउने ।
- रोजगारी सिर्जनाबाट गरिबी र बेरोजगारीको अन्य गर्दै दिगो सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमबाट समृद्ध गाउँपालिका निर्माणमा टेवा पुऱ्याउन ।
- शिक्षालाई सीपसंग सीपलाई रोजगारीसंग र रोजगारिलाई बजारसंग जोड्ने सेतुको रुपमा शिक्षाको आधुनिकरण गर्न ।
- कोभिडको कारणले शिथिल भएको पुर्वाधार निर्माणलाई सामान्य १९ - अबस्थामाफर्काई बिकाशका योजनालाई सुचारु गर्न

चालु आर्थिक बर्षको समिक्षा

- एक घर एक धारा खानेपानी कार्यक्रम अन्तरगत चालु आर्थिक बर्षमा ७५ प्रतिशत घरधुरीमा खानेपानीको पहुच बिस्तार भएको छ चालु आर्थिक बर्षको अन्त सम्ममा असी प्रतिशत घरधुरीमा खानेपानीको पहुच बिस्तार हुनेछ ।
- बाहाकोट हुडिखोला सडक कालोपत्रे गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ साथै घ्याम्पेसाल पाल्खु सडक कालोपत्रे गर्नको लागि ठेक्का सम्झौता भइ अगाडी बढेको छ ।
- तामलाबोट स्वारा जाने कार्यलय □ नं वडा र उन्नती स्तर सडक चनौटे - सहित ढलानन भित्र बर्ष आर्थिक चालु यसै सडक स्तर उन्नती गर्ने कार्य भैरहेको छ ।
- गाउँपालिकाको प्रशासकिय भवन शिलन्यास कार्य भइ निर्माणको लागि ठेक्का सम्झौता समेत भइ सकेको अबस्था छ ।
- भौतिक पुर्बाधारको मर्मत सम्भार गर्न पुर्बाधार मर्मत सम्भार कोष निर्देशिका २०७७ जारी भइ चालु योजनाबाट एक प्रतिशतका दरले रकम सो कोषमा रहने ब्यवस्था गरिएको छ ।
- दिवा खाजा कार्यक्रम अन्तरगत सामुदायिक बिद्यालयका करिव ६०० बालबालिकाहरु सो कार्यक्रमबाट लाभान्तिता भएका छन ।
- निशुल्क र अनिबार्य शिक्षाको कार्यन्वयन गर्ने राष्ट्रिय लक्ष्यलाई आत्मसाथ गर्न सामुदायिक बिद्यालयहरुलाई शिक्षक तलवी प्रयोजनको लागि अनुदान दिने ब्यवस्थाबाट बिद्यालयमा बिद्यार्थीबाट शुल्क उठाउने कामलाई अन्त्य गर्नुका साथै सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीबाट कुनै पनि प्रकारको शुल्क उठाउने कार्यलाई बन्देज लगाईएको छ ।

- स्थानिय स्तरमा प्रथम बारपाक सुलीकोट रनिङ शिल्क प्रतियोगिता गाउँपालिका अन्तरगतका १० वटा माध्यामिक बिद्यालयका छात्र छात्रहरु बिच सन्चालन गरिएको छ ।
- शिक्षक बिद्यार्थीलाइ प्रोहोत्साहन गर्नको लागि कक्षा १ देखी १२ सम्मका उत्कृष्ट बिद्यार्थीलाइ पुरस्कार तथा प्रमाणपत्र बितरण र शिक्षकहरुलाइ सम्मान पत्र तथा कक्षा ८, १० र १२ मा उत्कृष्ट नतिजा प्राप्त गर्ने बिद्यार्थीहरुलाइ प्रोहोत्साहन अनुदान प्रदान गरिएको छ ।
- बालबालिकाको शिकाइ प्रक्रियालाइ सहज बनाउन प्राथामिक तहलाइ लक्षित गरि शैक्षिक सामाग्री खरिद गरि बिद्यालयलाइ बितरण गरीको छ ।
- साना सिचाइ कार्यक्रमले यस बारपाक सुलीकोट गाउँपालिकाको बाझो जमिन सदुपयोग तथा कृषीको उत्पादनमा सकारात्मक सहयोग पुऱ्याएको देखिन्छ ।
- भकारो सुधार कार्यक्रमबाट न्युन आय स्तर भएका किसानहरुको जिवनस्तरमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ ।
- प्लाष्टिकको घर निर्माण गर्ने कार्यक्रमले कृषकहरुलाइ ब्यवसायीकरण र यन्त्रिकीकरणमा सहयोग पुऱ्याउदै लगेको छ साथै यसबाट किसानहरुको कृषी पेश तर्फ ब्यवसायिकरण हुने बिषयको आन्तरिकरण समेतमा टेवा पुगेको छ ।
- फलफुल बितरणमा अनुदान बिभिन्न तरकारी तथा खाद्यन्न बालीको बिउ बिजन बितरणले गर्दा किसानहरुको स्थानिय सरकार प्रति सकारात्मक धारणा निर्माणमा सहयोग पुऱ्याएको छ ।
- सार्वजानिक बस पार्क निर्माण, सौरपानीमा प्राविधिक शिक्षालय, वहाकोटमा गाउँपालिका स्तरीय रंगशाला निर्माणको लागि जग्गा प्राप्ती प्रक्रिया सुरु भएको छ ।

- बारपाक सुलीकोट गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य सस्थामा न्यूनतम स्वास्थ्य मापदण्ड अनुगमन कार्य सम्पन्न भएको छ यसबाट स्वास्थ्य सस्थामा आगामी दिनहरूमा गर्नु पर्ने कार्य तथा सस्थागत क्षमता बढाउने उपायहरूको स्पष्ट दिशाबोध गर्ने प्रेरणा मिलेको छ ।

आदरणीय सदस्यहरू

अव म आ.व. २०७७/०७८ को निति तथा कार्यक्रम सभामा प्रस्तावित गर्दछु ।

१. सामाजिक विकास:

१.१) स्वास्थ्य:

क) कोभिड □□□□□□□□□ □ □□□□□□ □□ १९ -
□□□□ □□□□□□□□□□

- गाउँपालिका अध्यक्षको संयोजकत्वमा रहेको स्थानिय कोरोना संकट रोकथाम समन्वय समिति र वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा वडा स्तरिय कोरोना संकट रोकथाम समन्वय समिति तथा लेखा प्रमुखको अध्यक्षतामा रहेको सचिवालय लगायत कोभिड □□□□□ □□□□□□□ □□□ १९ - □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ ।
- कोभिड □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ १९- □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ कम्तिमा १० बेड क्षमताको गाउँपालिका एउटा आइसोलेशन वार्डको स्थापना गरिनेछ ।

- कोभिड □□□□□□□□ □□□□□□ □□□ १९ -
□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□□□□□□□
□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□
- कोभिड □□□□□□ □□□□□□□ १९-त्रण परिक्षण गर्नको लागि आवश्यक बजेट बिनियोजन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकार प्रदेश सरकारले तय गरेका मापदण्ड बमोजिम क्वान्टाइन ब्यवस्थापन गरिनेछ । भारत लगायत तेस्रो मुलुक बाट रोजगारी गुमाएर फर्कने नागरिकलाई क्वारेन्टाइनमा राख्ने आवश्यक स्वास्थ्य परिक्षण गर्ने सङ्क्रमितलाई उपचारको ब्यवस्था गर्ने सुरक्षीत रुपमा ससम्मान घरमा फर्काउने ब्यवस्था गरिनेछ ।
- कोभिड □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□ १९ -
□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□
□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□
- कोभिडः □□□□□□□□ □□□□□□□□ □ □□□□□□□□□ □□ १९-
□□□□गाउँपालिकामा रहेका नाकाहरु संघिय सरकार र प्रदेश सरकारको समन्वयमा आवश्यक निगरानी गरिने ब्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाले सेवा प्रवाह गर्दा बिकाश निर्माणका परियोजना सन्चालन गर्दा कोभिड□□□□□□□□ १९ -सिल बिधि र प्रक्रिया अनुसार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुको लागि संघिय सरकारको सहयोगमा एक लाख सम्मको कोरोना विमा गरिनेछ ।
- कोभिड □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□ □□ १९ -
□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□- १९ को कार्ययोजना पुर्ण रुपमा कार्यन्वयन गर्ने गराइनेछ ।

- कोभिड □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ १९ -
□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□
□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□
□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□
□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□
□ □□□□□□□ □□□□□□□□
- कोभिड – १९ का संक्रमितहरूलाई समाजमा बहिष्कार गर्न सम्भावित प्रवृत्तिलाइ रोकथाम गर्न स्थानिय समुदायलाइ सचेत गराइनेछ ।

ख) बाल स्वास्थ्य सम्बन्धिनीतिहरू

- पुर्णखोप सुनिश्चितता वडा तथा गाउँपालिकाको अवस्थालाई कायम गर्दै हरेक वडाहरूमा खोपको अवस्थाको हरेक वर्ष समिक्षा गरिनेछ । साथै गाउँपालिकामा खोप दिवस मनाई पुर्ण खोपको अवस्थालाई हरेकवर्ष सुनिश्चित रहेको घोषणा गरिनेछ ।
- खोप कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित वनाउनको लागि खोपको सुक्ष्म योजना तर्जुमा कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- भएका खोप केन्द्रहरूलाई व्यवस्थित वनाउने तथा आवश्यकतानुसार थप निर्माण गर्ने निति लिईनेछ । यस वर्ष १ वटा खोप केन्द्र भवन निर्माण गरिनेछ ।
- कोल्ड चेन व्यवस्थापनको लागि चाहिने सामाग्री तथा स्थानको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- गर्भवति महिलालाई हरेक पटक गर्भ जांच गर्न स्वास्थ्य संस्थामा जांदा २ प्याकेट आयोडिन युक्त नुन वितरण गरिनेछ ।
- पोषण शिक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- हरेक स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य शिक्षा कर्नर राखिनेछ र पोषिला खानेकुराको प्रदर्शन गर्ने र स्थानीय स्तरका पोषिला खानेकुराहरूको

उपभोग वृद्धि गराउन आवश्यक शिक्षा, परामर्श दिइने व्यवस्था मिलाइने छ ।

- पांच वर्ष मुनिका बच्चाहरुको उपचार व्यवस्था कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइने छ । साथै यस कार्यक्रमलाई व्यवस्थित बनाउन रु एक लाख जिवन जल तथा एमोक्सीलिन खरिदका लागि विनियोजन गरिएको छ । बच्चालाई प्रत्येक महिना बच्चाको पोषण अवस्थाको अबोलोकन गर्न महिनाको एक पटक बर्षको १२ पटक बच्चाको तौल लिन लगाइनेछ ।
- प्रत्येक बच्चालाई २ बर्ष भित्र आवश्यक पर्ने खोप नियम पुर्बक लगाई प्रत्येक महिना बच्चाको पोषण अवस्थाको अवलोकन गर्न महिनाको २पटक बर्षको २४ पटक बच्चाको तौल लिन लगाइने छ । त्यसका लागि एक पटकको रु ५० कादरले १२००१- वरावरको बच्चालाई पोषण सुधारका लागि प्रदान गरिनेछ ।

ग) परिवार स्वास्थ्य कार्यक्रम

- वर्षमा एक पटक संघ तथा प्रदेश स्वास्थ्य निकायसंग समन्वय गरी स्थायी वन्ध्याकरण शिविर संचालन गरिनेछ ।
- नव विवाहीत दम्पतिहरुको पहिचान गरी आवश्यक साधन छनौटको लागि परामर्श प्रदान गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ५ वटा साधन डिपो / पिल्स / कण्डम/ IUCD / इम्पलान्ट हरुको सेवा प्रदान गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।
- सेवाग्राही मैत्री प.नि. सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- आमा सुरक्षा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउन यातायात खर्चको वितरण प्रणालीलाई चुस्त बनाइनेछ ।

- पूर्ण गर्भवति जांच एवं पूर्ण संस्थागत सुत्केरी जस्ता अभियानलाई लागू गरिने छ । यसका लागि म.स्वा.स्व.स स्वास्थ्यकर्मी तथा जनप्रतिनिधीहरु परिचालन गरिने छ । यस अभियानको संयोजक उप-प्रमुखलाई वनाइने छ ।
- “इच्छाएको गर्भ, सुरक्षित तथा स्वस्थ गर्भ” भन्ने मुल नाराका साथ हरेक गर्भलाई परिवारमा तथा समाजमा उत्सवको रुपमा स्थापित गराउन प्रयत्न गरिनेछ ।
- आकस्मिक प्रसुति सेवालाई व्यवस्थित तथा थप जिम्बेवार बनाउन वर्थिङ सेन्टरहरुमा थप उपचार आवश्यक परेमा वा प्रेशण गर्नुपरेमा लाग्ने एम्बुलेन्स खर्च यस गाउँपालिका . वाट स्रोध भर्ना गरिनेछ ।
(रु- १०००० दस हजार सम्म)
- PMTCT कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- स्वास्थ्य आमा समूहलाई सुदृढीकरण गर्ने कार्यक्रमहरु राखिने छ ।

घ)रोग नियन्त्रण कार्यक्रम

- समयानुकूल आइपर्ने रोगहरुको रोकथाम गर्न तथा सामना गर्न आवश्यक तयारी गरिने छ । महामारीको पुर्व तयारी तथा व्यवस्थापनको लागि प्रतिकारी योजना बनाइ लागू गरिने छ।
- सर्ने रोग तथा नसर्ने रोगको रोकथामको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिने छ । नसर्ने रोगको रोकथामको लागि पेन प्याकेजलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । यसलाई आवश्यक पर्ने सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन गाउँपालिकावाट नै गरिने छ।
- महामारीको पुर्व तयारी तथा व्यवस्थापनको लागि आर आर टि

लाइ तयारी अवस्थामा राखिने छ साथै उक्त कार्यलाइ औषधि, खोप तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि सामाग्रीहरु तयारी हालतमा राखिने छ

- क्षयरोगको नयाँ रोगी पत्ता लगाउनको लागि समय समयमा जोखिम स्थानहरु पहिचान गरी परिक्षण शिविर संचालन गरिनेछ।
- डट्स विधिवाट उपचारात्मक पद्धतिलाई थप प्रभावकारी बनाउने छ । यसमा स्वास्थ्य कर्मीको निगरानीलाई बढाइनेछ।
- जटिल प्रकारका क्षयरोगहरु (DR/SDR)लाई समयमै पहिचान तथा व्यवस्थापन को लागि पहल गरिने छ।
- क्षयरोग तथा नसर्ने रोगहरुको समयमै पहिचानको लागि ल्याव सेवाको स्थापना तथा विस्तार गरिने छ।
क्षयरोगका विरामिलाई पोषण भत्ताको ब्यवस्थापन गरिने छ।
- कुष्ठरोगका विरामि तथा परिवारका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम ल्याइनेछ।

ड)म.स्वा.स्व.से.कार्यक्रम

- म.स्वा.स्व.से. हरुलाई स्वास्थ्यका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरुमा समुदाय स्तरमा जनचेतना फैलाउने कार्यमा थप उत्प्रेरित गरिने छ ।
- वन्चितिकरणमा परेका समुदाय तथा सेवाग्राहीहरुको पहिचान गर्ने, सेवा निरन्तरता गराउने, स्वास्थ्य आमा समुहलाई थप सुदृढीकरण गराउन म.स्वा.स्व.से. हरुलाई थप उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- सेवाग्राहीको खोजी गर्ने तथा सेवाग्राहीको निरन्तरताको लागि संचार गर्नको निम्ति विशेषत मातृ तथा बालस्वास्थ्य समन्वयका

लागी मोबाईल स्वास्थ्य कार्यक्रम संचालानार्थ म.स्वा.स्व.से. हरुलाई संचार खर्च वापत प्रति महिना रु २०० का दरले प्रदान गरिने छ ।

- ६० वर्ष पुरा भएका तथा अन्य कारणले सेवा प्रदान गर्न कठिन भएका म.स्वा.स्व.से. हरुलाई स-सम्मान विदाइ कार्यक्रम राखिने छ ।

च) स्वास्थ्य संस्थाको फोहोर मैला व्यवस्थापन तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम

- स्वास्थ्य संस्थावाट निस्कने फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापनका लागि स्वास्थ्य सेवा विभाग स्वास्थ्य मन्त्रालयको निर्देशिकाको पालना गरिने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाको सरसफाइलाई विशेष जोड दिइने छ । गाउँपालिका . अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरुको सरसफाइको नियमित अनुगमन गरी उत्कृष्ट सरसफाइ गर्ने संस्था तथा का.स. हरुलाई पुरस्कृत गरिने छ ।
- हरेक स्वास्थ्य संस्थामा गुणस्तर सुधार समिति गठन गरिनेछ र गुणस्तर सुधारका कार्यक्रमहरु लागू गरिनेछ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा गुणस्तर सुधारका लागि आवश्यक पर्ने उपकरण तथा सामग्रीहरुको उपलब्धतालाई सुनिश्चित गरिनेछ ।
- वर्थिङ सेन्टरहरुमा प्लासेन्टा पिट तथा फोहोर व्यवस्थापन गर्न खाडलहरुको निर्माण अनिवार्य गरिने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको मर्मत संभार तथा खानेपानीको व्यवस्थापनको लागि यथेष्ट बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।

- गुणस्तरको स्वमूल्याङ्कन गरी उपभोक्ताको सुन्तुष्टीमा वृद्धि ल्याउने क्रियाकलाप संचालन गरिने छ ।

छ) स्वास्थ्य पुर्वाधार

- स्वास्थ्य सेवामा सर्वव्यापी पहुँच वृद्धि गर्नको लागि यस गाउँपालिका अन्तरगतका वडाहरूमा १/१ वटा स्वास्थ्य संस्था संस्थापना संस्थापना गर्नको निम्ति कम्तिमा ५ रोपनी तत् तत् स्थानमा जग्गाको व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै यसको भवन निर्माणको लागि प्राप्त हुने वजेटमा समपुरक वजेटको व्यवस्था समेत गरिनेछ ।
- यसरी हरेक वडामा स्वास्थ्य संस्था संस्थापना गर्दा पनि सेवाको मुलधारमा आउन नसकेका समुदायलाई आधारमूत स्वास्थ्य प्रदान गर्नको निम्ति स्थानिय स्रोतमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइको स्थापना गरिने छ ।
- गाउँपालिका मा २५ शैया को अस्पताल स्थापना गर्ने राष्ट्रिय नीति अनुसार सो को स्थापनार्थ आवश्यक पर्ने १२ रोपनी वा जनसंख्याको आधारमा सो भन्दा वढी को जग्गा यसै वर्षमा व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै अस्पताल निर्माणमा प्रारंभिक अनुमति प्रदान भैसकेकाले वित्तिय / वजेट व्यवस्थाको लागि पहल गरिनेछ ।

ज) स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन निम्न नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरिने छ ।

- ★ स्वास्थ्य संस्थाहरूवाट गरिने मासिक प्रतिवेदन पढ्नतिलाई

निरन्तरता दिइने छ

★ म.स्वा.स्व.से हरुको मासिक समिक्षालाई प्रभावकारी बनाइने छ साथै नियमानुसार उत्प्रेरणा गरिने छ ।

★ स्वास्थ्य संस्था प्रमुखहरुको मासिक बैठक तथा समिक्षालाई निरन्तरता दिइने छ ।

★ मासिक अनलाइन तथ्याङ्क प्रवेष्टीकरण को लागि आवश्यक पर्ने इन्टरनेट सेवालाई उपलब्ध गराइने छ ।

★ स्वास्थ्य सेवाहरुको रेकर्डिङ तथा रिपोर्टिङको लागि आवश्यक पर्ने फाराम रजिष्टर छपाईमा लागि यथोचित बजेट व्यवस्थापन गरिने छ ।

★ स्वास्थ्य संस्थाहरुको नियमित अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।

★ स्वास्थ्य संस्थाहरुको तथा स्वास्थ्यकर्मीहरुको क्षमता अभिवृद्धि वा तालिम गर्नका लागि स्वास्थ्य संस्था मै कोचिङको लागि सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गरिने छ ।

★ रेकर्डिङ रिपोर्टिङ कार्यमा संम्लग्न स्वास्थ्य कर्मिलाई DHIS2 को तालिमको लागि प्रवन्ध मिलाइने छ ।

झ) सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम

❖ राष्ट्रिय विमा कार्यक्रमलाई प्रसार प्रसार गरी थप प्रभावकारी बनाइने छ ।

❖ स्वास्थ्य विमालाई प्रभावकारी बनाउने निति लिईनेछ ।

❖ विमितहरुको संख्या वृद्धि गर्ने खालका समुदायस्तरमा क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ । (घरदैलो कार्यक्रम, विमा दर्ता

शिविरहरु)

❖ गरीवीको परिचय पत्र प्राप्त गर्न नसकेका दलित लगायत विपन्न नागरीकहरुको विमाको लागि गाउँपालिकाको तर्फबाट विमित गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

❖ विमितहरुको नियमित नवीकरणको लागि प्रोत्साहित गरिने छ ।

ज) स्वास्थ्य शिक्षा र व्यवहार

★ समयानुकूल प्रभाव पार्ने रोगहरुको रोकथाम तथा व्यवस्थापनको लागि F.M. रेडियो पत्र पत्रिकाहरुमा सन्देश प्रवाहित गरिनेछ ।

★ स्थानीय स्तरमा हुने विशेष मेला तथा महोत्सवहरुमा स्वास्थ्य शिक्षा प्रवद्धन गर्ने क्रियाकलापलाई संचालन गरिनेछ ।

★ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य शिक्षा कर्नरको अनिवार्यता गरिने छ ।

★ किशोर किशोरीहरु संग स्वास्थ्यकर्मी हरुको अन्तरकृया नियमित गरिनेछ ।

★ सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई किशोर किशोरी मैत्री बनाइने छ ।

★ माध्यामिक शिक्षामा प्रजनन स्वास्थ्य का विषयहरुको कक्षा स्वास्थ्यकर्मी वाटै गरिनेछ । यसका लागि स्वास्थ्यकर्मी लाई उत्प्रेरीत गरिनेछ । खाजा खर्च व्यवस्थापन गरिने छ ।

★ समय समयमा स्वास्थ्यका विभिन्न विषयहरुमा सडक नाटक, दोहोरी गित, वक्तृत्वकला जस्ता प्रतियोगिता संचालन गरिने छ । सो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शिक्षा शाखासँग आवश्यक समन्वय गरीनेछ ।

★ स्वास्थ्यका महत्वपुर्ण दिवसहरु म.स्वा.से दिवस, एड्स दिवस, विश्व स्वास्थ्य दिवस, क्षयरोग दिवस, धुम्रपान विरुद्धको दिवस लाई

अवसरको रुपमा मनाइने छ ।

★ सुर्तिजन्य पदार्थको नियमन ऐन तथा नियमावलीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ, साथै यसका लागि बजार अनुगमनलाई नियमित र प्रभावकारी गरिने छ ।

ट) निशुल्क औषधि तथा भण्डारण कार्यक्रम

★ औषधि, खोप तथा स्वास्थ्य सम्बन्धि सामाग्रीहरुको भण्डारणको लागि अत्याधुनिक भण्डारण कक्षको निर्माण कार्य शुरु गरिनेछ ।

★ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा तथा वर्थिङ सेन्टरहरुको औजार उपकरणको खरीद तथा व्यवस्थापनको लागि उचित बजेट व्यवस्थापन गरिने छ ।

★ आधारभूत स्वास्थ्य सेवाका लागि आवश्यक पर्ने निशुल्क औषधिहरुको उपलब्धतालाई सुनिश्चित गरिने छ । यसका लागि संघ, प्रदेश तथा अन्य निकायसंग समन्वय गरीनेछ । निशुल्क औषधि को लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

★ गाउँपालिकाबाट स्वास्थ्य संस्थाहरुमा औषधि तथा अन्य सामाग्रीहरुको ढुवानी व्यवस्था मिलाइनेछ साथै केन्द्र तथा प्रदेशबाट जिल्ला मार्फत प्राप्त हुन आउने औषधिहरुको समेत ढुवानीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

ठ) राष्ट्रिय यौन तथा एडस नियन्त्रण कार्यक्रम

● प्रारम्भिक जाँचमा शंकास्पद देखिएका बिरामीहरुलाई सुनिश्चित गरिने जाँचको सेवा पाईने स्थान सम्म जानको लागि यातयात खर्चको व्यवस्थापनको लागि पहल गरिने छ।

● **PLHIV हरूलाई उपचार केन्द्र (ART site) सम्म जान यातयात खर्चको व्यवस्था गरिने छ।**

- एच.आई.भि. प्रभावित बच्चाहरूको पोषण तथा शिक्षाको लागी मासिक १ हजार रूपैया प्रदान गरिने क्रियाकलापलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१.२) जनसंख्या नीति

- विद्यमान आर्थिक, सामाजिक तथा लैङ्गिक असमानताबाट जनसंख्याको वृद्धि, संरचना, वितरण तथा वसाइसराई जस्ता जनसंख्या सम्बन्धि परिसूचकहरूको प्रभावलाई मध्येनजर गरि नीति तय गरिनेछ ।
- प्रजनन दर र मृत्युदरको अध्ययन गरिनेछ ।
- मातृ र शिशु मृत्युदर घटाइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिकको रेखदेख , उपचार र सामाजिक सुरक्षा तथा यूवा जनशक्तिको वैदेशिक पलायनको उचित व्यवस्थापन अध्ययन गरी स्थानीय स्तरमै रोजगारी सिर्जना गरिनेछ ।
- जनसंख्याको असमान वितरण, आन्तरिक र वाह्य वसाइसराईको असर मूल्याङ्कन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक असमानताको अध्ययन गरिनेछ ।
- विद्यालय स्तरमा किशोर किशोरी साथि शिक्षा तथा यौन शिक्षा कार्यक्रम लागु गरिनेछ ।
- जनसंख्या पार्श्वचित्र (Population Profile) तयार गरी जनसंख्याका आधारमा योजना तर्जुमा गरिनेछ ।

क)अन्य

- खानेपानी मुहान शुद्धीकरण तथा मुहानको संकलन केन्द्रको सुरक्षा गरी खानेपानीको गुणस्तर सुधार गरिने छ ।

- आवश्यकता अनुसार मासिक तथा त्रैमासिक रुपमा खानेपानीको गुणस्तर सुधारकमा लागि खा.पा. उपभोक्ता समितिलाई थप जवाफदेही बनाइने छ ।
- जडिवुटि प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गरिने छ । साथै आयुर्वेद सेवालाई थप व्यवस्थित एवं विस्तार गरिने छ ।
- स्वास्थ्य क्षेत्र एक बहुआयामिक क्षेत्र भएको हुदा हरेक विषयगत नीतिहरुमा स्वास्थ्यका लक्ष्यहरु हासिल हुनसक्ने नीतिहरु अवलम्बन गरिने छ।
- स्वास्थ्य घर , स्वास्थ्य गाँउ तथा स्वस्थ नगर जस्ता अभियानहरु संचालन गरिनेछ ।

१.३ संस्कृति प्रवद्धन

- गाउँपालिकाको सबै जातजाती भाषा धर्म सस्कृति र मौलिक परम्पराको संरक्षण गरिनेछ ।
- ऐतिहासिक धार्मीक सास्कृतिक पर्यटन प्रवद्धन लागी बारपाक सुलीकोट गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका मठ मन्दिर ऐतिहासिक स्थल र गुम्बाहरुको मर्मत सम्भार सम्बद्धन संरक्षण गर्दै लगिनेछ ।
- स्थानिय तहमा सन्चालन हुने मौलिक रितिरिवाज चाडपर्व परम्परा धर्म सस्कृतिको संरक्षण सम्बद्धन र प्रवद्धन गरिनेछ ।
- विगतका जनयुद्ध लगायतका आन्दोलनहरुमा सहादत हासिल गर्नुभएका शहिदहरुको सम्झनामा पार्क, स्मारक आदि निर्माण गरी राष्ट्रलाई उच्च योगदान गर्नेहरुको उच्च कदर एवं सम्मान गर्ने संस्कृतिलाई बढवा दिईनेछ ।

१.४) लैङ्गीक समानता र समावेशीकरण

- सामाजिक रुपमा पछाडी परेका बर्ग र समुदायको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्दै सामाजिक रुपान्तरण मार्फत गरिबी न्युनीकरणलाइ सहयोग पुर्याउन सामाजिक परिचालन कार्यक्रमलाइ अझ ससक्त प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- यस गाउँपालिकालाइ महिला मैत्री, बाल मैत्री, अपाङ्ग मैत्री, गाउँपालिकाको रुपमा बिकाश गरिनेछ ।
- महिला, दलित, आदिवासी, जनजाती र विपन्न बर्गका नागरिकहरुको सामाजिक तथा आर्थिक उन्नतीको लागि बिशेष कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । साथै सचेतनामुलक कार्यक्रमहरुलाई आवश्यकातानुसार अगाडी बढाईनेछ ।
- सामाजिक बिकृतीको रुपमा रुपमा रहेको जातिय विवेद मुक्त समाजको निर्माणका लागि पहल गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्तालाइ नियमित मर्यादित सरल र सहज बनाइनेछ ।
- विपन्न वालवालिकाहरुको पालनपोषण एवं शिक्षा, स्वास्थ्यको लागि योगदान गर्ने हिसाबले वाल संरक्षण कोषको व्यावस्था गरिनेछ ।

१.५) शिक्षा सम्बन्धि

- पालिकाभित्रीका सबै नागरिकहरुलाई देशभक्त, भबिष्यप्रति आस्थावान, श्रमप्रति विश्वास गर्ने, सभ्य ,सुसंस्कृत ,योग्य, प्रतिस्पर्धी , सिर्जनशिल,उद्यमशिल र आत्मविश्वासी बनाउने बारपाक सुलिकोट गाँउपालिकाको मुल शिक्षा नीति हुनेछ ।
- सिपयुक्त र दक्ष जनशक्तिको विकास गर्न प्राविधिक र व्यावसायिक शिक्षाको विकासमा जोड दिइनेछ । यसका लागि गाँउपालिकाभित्री एक प्राविधिक शिक्षालय स्थापनाको कार्यलाई तिब्रता दिइनेछ ।

- संघिय सरकारले घोषणा गरे अनुरुप २०७७ देखि २०८५ लाई सार्वजनिक विद्यालय सबलीकरण दशकको रूपमा सफल पार्न सहयोग गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । यसका लागि कक्षा १ देखि ५ सम्मका बालबालिकाहरूका लागि दिवा खाजाको व्यवस्था, बालबिकास कक्षाका सहजकर्ताहरूको लागि उचित पारिश्रमिकको व्यवस्था, नियमित विद्यालय अनुगमन एवम आधारभुत र माध्यमिक तहका शिक्षकहरूका लागि समसामयिक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यालय भर्ना अभियानलाई प्रभावकारी रूपमा लागु गरी पालिकाभिन्न विद्यालयबाहिर रहेका बालबालिकाहरूलाई शिक्षाको मुलधारमा समाहित गर्न सहयोग गर्न “बालबालिकाहरूलाई विद्यालय ल्याऔँ , पढाइमा टिकाऔँ” अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनमार्फत विद्यालयहरूको भौतिक संरचना र सिकाइ सुविधामा सुधार गरिनेछ ।
- पालिकाभिन्न असल पठन संस्कृतिको विकास गर्न आवश्यक एक सार्वजनिक पुस्तकालय स्थापना गरिनेछ । साथै वड/वडामा सामुदायिक पुस्तकालय स्थापनाको निति अबलम्बन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक विद्यालय र शिक्षण संस्थाहरूको जिपिएस पद्धतिमा आधारित नक्सांकन गरी भुगोल , न्युनतम विद्यार्थी संख्या र विद्यालय सेवा क्षेत्रको जनसंख्याको आधारमा समायोजन गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
- विद्युतिय शैक्षिक सामग्रीको विकास गरी अनलाइन र भर्चुअल शिक्षा प्रदान गरिनेछ । यसका साथै दुर शिक्षा र पत्राचार शिक्षामार्फत पनि शैक्षिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।
- “एक विद्यालय एक विज्ञान प्रयोगशाला”, “एक विद्यालय एक कम्प्युटर कक्ष” कार्यक्रममार्फत सबै माध्यमिक र आधारभुत

विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला र कम्प्युटर कक्ष स्थापना गरिनेछ र विज्ञान शिक्षालाई रुचिकर बनाउन बैज्ञानिक सिकाइ विधिमा जोड दिइनेछ ।

- सवै माध्यमिक र आधारभुत विद्यालयहरूमा आइसिटि प्रयोगशाला, विज्ञान प्रयोगशाला , व्यवस्थित पुस्तकालय र उच्च गतिको इन्टरनेट सेवा विस्तार गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको अन्तर्निहित प्रतिभा प्रस्फुटनमा सहजीकरण गर्न सुलिकोटको प्रतिभा खोज अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको सर्वाङ्गीण विकास गर्न र शिक्षणसिकाइलाई रोचक बनाउन समयसमयमा पालिकास्तरिय अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछ । कक्षा ८ को परीक्षालाई अझै मर्यादित एवम प्रभावकारी बनाइनेछ र कक्षा ५ को परीक्षालाई पनि पालिकास्तरमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर सुदृढ गर्न एक पालिकास्तरिय शैक्षिक गुणस्तर सुधार सुझाव समिति गठन गरिनेछ र समितिले दिएका सुझावहरूलाई औचित्यपुष्टिका आधारमा प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१.६) युवा तथा खेलकुद

- “बारपाक सुलिकोटको लागि खेलकुद ,स्वास्थ्यका लागि खेलकुद” भन्ने मुल नाराका साथ समयसमयमा पालिकास्तरिय खेलकुद गतिविधिहरू सञ्चालन गरी विद्यार्थी एवम युवाहरूको सिर्जनशिलता विकास;जातिय,क्षेत्रिय तथा राष्ट्रीय एकता प्रवर्द्धन र खेलाडिहरूको क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।

- पालिकाभिन्न निजि क्षेत्रबाट सञ्चालन गरिने खेलकुद कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सामाजिक कुरिति हटाइ सामाजिक चेतना जगाउन, आन्तरिक पर्यटन प्रवद्धन गर्न र कृषीसगँ सम्बन्धीत स्वरोजगार कार्यक्रमवारे जनचेतना जगाउन युवा परिचालन गरिनेछ ।
- युवाहरुको सिर्जनशिलता ,श्रम र सिपलाइ प्रोत्साहित गर्ने खालका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । पालिकाभिन्नका महत्वपूर्ण सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण गर्न सांस्कृतिक बैभवको संरक्षणमा युवा अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- गाँउपालिकाको प्रतिष्ठाको रुपमा रहेको गाँउपालिकास्तरिय खेलकुद मैदान निर्माण र हरेक वडामा खेलकुद पुर्वाधारको रुपमा रहेको खेल मैदान निर्माणको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१.७) बालबालीका सम्बन्धि

- बाल अधिकार र बाल अधिकार सम्बन्धि सचेतनामुलक कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
- बाल अधिकार समितिको सस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । गाँउपालिकाको बाल बालबालिका सम्बन्धि ऐन यसै चालु अधिबेशनबाट पारित गरिनेछ ।
- बाल क्लव गठन र सन्चालनमा तिबता दिइनेछ ।
- बालमैत्री स्थानिय शासनलाइ अभिवृद्धि गरिनेछ ।

१.८) जेष्ठनागरिक सम्बन्धि

- अन्तरपुस्ता छलफल र अन्तरक्रियामा जोड दिइनेछ ।

- जेष्ठ नागरिकको तथ्याङ्क संकलन र अद्यावधिक गरिनेछ ।
- सबै वडाहरुमा जेष्ठ नागरिक विश्रामस्थल, आरामस्थलको स्थापनाको निति लिईनेछ ।
- घरमानै पुगेर स्वास्थ्य परिक्षणलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१.९) अपाङ्गता भएका ब्यक्ति सम्बन्धि

- अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरु आत्म निर्भर र मर्यादित जिवनको सुनिश्चितताको लागि पहल गरिनेछ ।
- कार्यालयको भौतिक संरचना निर्माण गर्दा अपाङ्ग मैत्री बनाइनेछ ।
- अपाङ्गता भएका ब्यक्तिको सीफ बिकाश तालिम सहायता सामाग्री बितरण र रोजगारीको लागि प्राथामिकता दिइनेछ ।

!

२. आर्थिक विकास

२.१) रोजगारी

- स्थानिय सरकारबाट सन्चालन हुने योजनाहरुलाई सम्भव भए सम्म श्रम प्रधान प्रबिधिको रुपमा कार्यन्वयन गर्ने ब्यवस्था गरिनेछ । श्रम तथा रोजगार बैङ्कको अबधारण कार्यन्वयन गर्नको लागि श्रम रोजगार बैङ्क सन्चालन कार्यबिधि तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ । यसरी श्रम बैङ्कमा आबद्ध सक्रिय जनशक्तीलाई सरकार गैह्रसरकारी निजि क्षेत्र उपभोक्ता समितिबाट कार्यन्वयन गर्न सकिने योजनामा परिचालन गरिनेछ ।

- बाझो जग्गाको लगत राख्ने काम चालु आर्थिक बर्षमा सम्पन्न गरी आगामी आर्थिक बर्षमा यसलाइ भुमी बैङ्को अबधारण अनुरुप विकाश गरी सोबाट कृषि क्षेत्रमा स्वरोजगारी सृजना गरिनेछ
- गरिबी निवारण गर्ने बिभिन्न प्रकारका दक्ष तथा अर्ध दक्ष कामदार उत्पादनको लागी "गाउँपालिका अध्यक्ष गरिबि निवारण कार्यक्रम" लाइ निरन्तरता दिइनेछ।
- योजनाका हरेका बिषयमा रोजगारीलाइ अन्तर सम्बन्धि बिधाको रुपमा सुनिश्चित गराइनेछ ।
- गाउँपालिका मा रहेको रोजगार सेवा केन्द्रलाइ संघिय सरकारको सहयोगमा क्षमता बिकाश गर्ने त्यसको सुद्वढिकरण गरिनेछ ।
- कोभिड □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□ १९ - □□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□ "राहतका लागि रोजगार कार्यक्रम" लाई आवश्यकता बमोजिम सन्चालन गरिनेछ ।
- रोजगारीको क्षेत्रमा श्रम र ज्यालादरलाइ सन्तुलित गर्ने निति अख्तियार गरिनेछ ।
- स्थानिय सरकार उद्यमशिल बन्ने नागरिकलाइ उद्यमशिल बनाउने निजि क्षेत्रको उद्यमशिलतालाइ समेत उपयोग गर्ने निति अख्तियार गरिनेछ ।
- संघिय सरकारको समन्वयमा गाउँपालिका भित्र बैदेशिक रवजगारमा जाने नागरिकहरुको लगत राख्ने उक्त लगतको समय समयमा अद्याबधिक गर्ने बैदेशिक रोजगारलाइ भरपर्दो सुरक्षित ब्यवस्थित र मर्यादित बनाउदै लगिनेछ ।
- बैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त ज्ञाप सीप अनुभव पुजीलाइ उत्पादनमा लगाउन प्रोहत्साहन गरिनेछ ।

- विदेशबाट रोजगार गुमाएर फर्किएका श्रमिकहरूलाई सिप र क्षमता हेरी पुनस्थापना गर्ने निति लिईनेछ ।

२.२) सहकारी र बित्तिय क्षेत्र

कृषि र पशुपालनमको मुलत ब्यवसायिकरणमा कृषी सहकारीहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।
 सहकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि र सस्थागत बिकाशमा सहजिकरण गरिनेछ ।
 सहकारी मार्फत लगानी अभिवृद्धि गरी उद्योग मैत्री बाताबरण सृजन गरिनेछ ।

२.३) उद्योग तथा बाणिज्य

- गाउँपालिकामा आद्यौगिक ग्राम स्थापनाको लागि संघिय सरकार प्रदेश सरकार समक्ष पहल गरिनेछ । स्थानिय स्तरमा पाइने कच्चा पदार्थमा आधारित रोजगार मुलक उद्योगको स्थापना गरिनेछ ।
- छैठौँ गाउँ सभाले पारित गरेको औद्यौगिक ब्यवसाय ऐन २०७६ तथा सार्वजानिक निजि साझेदारी ऐन २०७६ कार्यन्वयन गरिनेछ ।
- स्थानिय बजारलाई ब्यवस्थित र स्वच्छ प्रतिस्पर्धि बनाउन तथा उपभोक्ता ठगिनबाट जोगाउनको लागि ब्यापारीहरूको सहभागितामा ब्यापार आचार संहिता बनाइ लागु गरिनेछ ।
- प्रतिस्पर्धामा छनौट भएका ब्यवसाय बिकाश सेवा प्रदायक संस्थाहरू मार्फत आवश्यकता पहिचानको आधारमा सीप बिकाश तालिम सन्चालन गरिनेछ ।

- प्रतिस्पर्धामा छनौट भएका ब्यवसाय बिकाश सेवा प्रदायक सस्था मार्फत लघु उद्यम कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
- उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा बृद्धि गर्नको लागि कम्तीमा ५ जनाको समुहमा प्रबिधि हस्तान्तरण गरिनेछ ।
- बारपाक सुलीकोट गाउँपालिका सुचिकृत तथा थप बेरोजगार युवाहरुलाई सम्भाव्यताको आधारमा कुक वेटर ड्राइभिङ प्लम्बिङ सिलाइकटाइ मेकानिकल जस्ता सीप मुललक लामो तथा छोटो अबधिका तालिमहरु सन्चालन गरिनेछ ।
गाउँपालिका भित्र निरपेक्ष गरिबि तथा न्युन आय भएका जनताको लागि जिवरस्तर उकास्नको लागि बिशेष अभियान सन्चालन गरिनेछ ।

२.४) पर्यटन

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्का प्रसिद्ध तीर्थस्थलहरुलाई पर्यटकिय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न र त्यसलाई आर्थिक विकासका अवसरहरुसँग जोड्ने गरी गाउँपालिकाको वार्षिक र अवाधिक योजना बनाई लागु गरिनेछ ।
- शहिद दिल बहादुर रमतेल स्मृतिपार्क लाई युद्धसंग्रालय सहित विशेष पर्यटकिय केन्द्र बनाउने पहल गरिनेछ ।
- धर्मिक पर्यटकिय क्षेत्रहरुको व्यापक प्रचार प्रसार गरी प्रवद्धनात्मक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । धर्मिक स्थालहरुको पुननिर्माण कार्य यथासम्भव छिटो सम्पन्न गर्नको लागि सहयोगी निकायहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- पर्यटकहरुको बारपाक सुलिकोट बसाई लम्बाउने गरी थप पर्यटकिय स्थलहरुको विकासका कार्यक्रम पहिचान गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- मनोरञ्जन, दृश्यावलोकन तथा सहसिक पर्यटनका लागि गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका पर्यटकीय गन्तव्यलाई अगाडी वढाउने वातावरण सृजना गरिनेछ ।
- विभिन्न जातजाती विशेषको सास्कृतिक परम्परा झल्कने संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरी आन्तरीक तथा बाह्य पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- पर्यटनमैत्री ,सफा सुन्दर र आकर्षित हुने गरी जनताको सहभागितामा "बारपाक सुलिकोटको रहर ,सफा सुन्दर र सभ्य गाउँघर " अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछन् ।समुदायको सहकार्यमा सौर्य उर्जाको माध्यमबाट मुख्य बजार क्षेत्रमा बत्ती व्यवस्थापनको शुरुवात गरिनेछ ।
- बारपाक सुलिकोट गाउँपालिकालाई पर्यटकिय गन्तव्यको रुपमा अगाडी बढाउन बिद्यमान ऐतिहासिक, धर्मिक, सास्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, प्रवर्द्धनको कार्य गर्नुका साथै अध्यान अनुसन्धानलाई अद्याबधिक गरी अभिलेखिकरण गरिनेछ ।
- बारपाक सुलिकोट गाउँपालिकालाई पर्यटन मैत्री गाउँपालिका अभियानको लागि विभिन्न स्थलमा होमस्टेको रुपमा सम्भाव्यता अध्यान गरी निजी (४०%) साझेदारी (६०%) मा घरवास (Home Stay) विकासमा जोड दिईनेछ ।

२.५) कृषी तथा पशु बिकाश सम्बन्धि

- कृषी पेशालाइ सम्मानित पेशाको रुपमा स्थापित गर्न युवाहरुलाइ कृषी पेशा प्रति आकर्षित पेशाको रुपमा बिकाश गरिनेछ ।

- गाउँपालिका भित्र कृषी अन्तरगतका तरकारीजन्य फलफुल मासुजन्य तथा दुधजन्य बस्तुहरुमा गाउँपालिकालाइ आत्म निर्भर बनाउन आयत प्रतिस्थापनमुलक बिशेष कार्यक्रम सन्चालनमा प्राथामिकता दिइनेछ ।।
- वडाहरुको सम्भाव्यता अध्ययन बिश्लेशण गरी सोको आधारमा कृषी पकेट क्षेत्रहरु घोषणा गरिनेछ ।
- सहकारी तथा निजि क्षेत्र समुह मार्फत उच्च मुल्यका कृषी बाली नगदेबालीको बजारीकरणमा सघाउ पुग्ने पुर्बाधार बिकाशमा जोड दिइनेछ ।
- "प्रधानमन्त्री कृषी आधुनीकरण कार्यक्रम" संग समन्वय गरी कृषक समुहलाइ अनुदान उपलब्ध गराउनको लागी कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
- "बाझो जग्गा उपयोग अनुदान कार्यबिधि" को कार्यन्वयनलाइ जोड दिइनेछ । सो कार्यक्रमलाइ भुमी बैङ्कको अबधारणको रुपमा बिकाश गर्दै लगिनेछ । सोबाट थुप्रै रोजगारी सृजना गरिनेछ ।
- ब्यवसायी कृषी उत्पादन प्रशोधन र बजारीकरण गरिने स्थानसम्म कृषी सडक सन्जाल पुर्यानेछ ।
- कृषी उत्पादनको क्षेत्रमा सिंचाइ सुबिधा पुर्याउनका लागी गाउँपालिका प्रदेश सरकार संघिय सरकारका सरोकारवाला निकायहरु बिभिन्न गैह्र सरकारी निकायहरु कृषी सरकारी सामुदायिक सस्था कृषक समेतको सहभागितामा दिगो र भरपर्दो सिंचाइ प्रणालीको बिकाशमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको क्षेत्रमा उपयुक्त क्षेत्रमा एक नमुना अर्गानिक कृषी फार्म सन्चालनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- उत्पादन र उत्पादकत्वमा अभिवृद्धि गर्नको लागी कृषीको आधुनीकरण उन्नत बिउ बिजन आधुनिक प्रबिधि कृषीमा यन्त्रिकरणमा प्रोहत्साहन गरिनेछ ।
- पशुपालनमा उन्नत नश्ल सुधार सम्बन्धि कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।

- गाउँपालिका भित्र रहेका सहकारीहरूको नियमित अनुगमन गरीनेछ । सहकारीलाई कृषि क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धिमा जोड दिईनेछ ।
- संघिय सरकारको सहयोगमा उन बिकाशको लागि भेडा प्रवद्धन कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ । कृषकहरूको तथ्याङ्क अद्याबधिक गर्न कृषक दर्ता व्यवस्थापन कार्यक्रम लागत साझेदारीमा बाख्रा पालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- यसरी माथी उल्लेखित नितिहरू कार्यन्वयन गर्नको लागि साना सिचाइ फलफसल तथा तरकारी श्रोत केन्द्र स्थापना प्लाष्टिक घर निर्माण, भकारो सुधार कार्यक्रम, बाझो जग्गा नराखेलाइ अनुदान, ग्रामीण भुमी बैङ्क, कोल्ड स्टोर, सहूलियत ऋण कार्यक्रम, प्रतिफलमा आधारित अनुदान कृषकको न्युनतमा लागत उठ्ने गरी कृषी उपज बजारको ग्यारेन्टी, नबिन सिचाइ प्रबिधिमा अनुदान, अन्नबाली बीउ उत्पादन कार्यक्रम मौरी पालन कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।

३.) पूर्वाधार विकास

३.१) स्थानिय सडक,

- गाउँपालिका कार्यालय देखि प्रत्येक वडा केन्द्रसम्म पुग्ने सडक सञ्जाल विस्तार एवं स्तरोन्नति गरि 'हाम्रो सडक राम्रो सडक' अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
- बारपाक सुलिकोट गाउँपालिकाको पूर्वाधार व्यवस्थापन सम्बन्धि ऐन २०७६ का व्यवस्थाहरूलाई कडाईका साथ लागु गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिकाका प्रमुख वस्तीहरूमा साना सवारी एवं गाउँपालिका बस जस्ता सार्वजनिक यातायत सञ्चालन गर्ने आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- सडकहरुलाई चालु अवस्थामा राखी रहन गाउँपालिकास्तरीय मर्मत सम्भार कोषको स्थापना गरि सञ्चालनमा ल्याईनेछ ।
- उपभोक्ता समितिको कार्य क्षमता , कार्य कुशलता अभिवृद्धि गर्न अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
  - गाउँपालिका भित्र रहेका खोला तथा नदिजन्य स्रोतहरुको पहिचान तथा परिचालनका लागि IEE (प्रारम्भिक वातावरणिय परिक्षण) गरी सम्भाव्यताको आधारमा गिट्टी, बालुवा, ढुङ्गा लगायतका निर्माण सामाग्रीको कानुन बमोजीम ठक्का लगाई आन्तरिक आयमा जोड दिईनेछ ।
  - वडा कार्यालयहरुको भवन निर्माण गरि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार सहित, सुचना प्रविधि समेतको व्यवस्था गरि वडाबाट सञ्चालन गरिने सेवा सुविधालाई चुस्त तथा दुरुस्त र प्रभावकारीरूपमा सेवा प्रवाह गरिदै लगिनेछ ।
  - ध्याम्पेशाल -देउराली -ताकुकोट -स्वाराँ -सौरपानी सडक कालोपत्रे गर्दै लगिनेछ । अरु मुख्य सडकलाई स्तरउन्नती गर्दै लगिनेछ । सडकको संरक्षण गर्नेको लागि आवश्यक संख्यामा हेरालुहरुलाई फिल्डमा खटाईनेछ ।
  - पोखरी-स्नान-मान्द्रे सडकको ट्रयाकखोल्ने काम आगामी आ.वडः भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।
  - गाउँपालिका भित्र नयाँ सडक खन्ने कार्यलाई रोक लगाईनेछ । कायम भएका सडकलाई स्तरउन्नती गर्ने र बाह्रै महिना यातायत सञ्चालन हुने गरी सडकको विकाश गर्दै लगिनेछ ।
  - गाउँपालिकाको सवै वडाहरुको केन्द्रलाई जोड्ने सडकलाई विशेष प्राथमिकात दिईनेछ ।

- गाउँसापालिका भित्रका मुख्य सडकहरूलाई बाह्रै महिना गाडी संचालन गर्न सकिने बानउन जोड दिईनेछ ।
- DTMP ले तय गरेको सडक मापदण्डलाई काडाईपुर्वक कार्यान्वयन गरी व्यवस्थित सडक संजाल निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
- सडक संजाललाई उत्पादन एवं रोजगारी सँग जोड्न पहल गरिनेछ ।

३.२) सिचाई

- पानीका मुहानको संरक्षण गरी पानी सङ्कलन पोखरि र आवश्यकताको आधारमा आकाशे पानी सङ्कलन पोखरी निर्माण गरि साना सिँचाई प्रणालीको विकाश गरिनेछ ।
- परिक्षणको रुपमा थोपा सिचाई प्रणालीको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- मालिमटार सिचाई आयोजनालाई अगाडी वढाउन पहल गरिनेछ ।
- कृषि विकासलाई सहयोग पुग्ने खालका सिचाई योजना तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।

३.३) भवन तथा वस्ती विकास

- बारपाक सुलिकोट गाउँपालिकाको भवन निर्माण मापदण्ड र आचारसंहिता तयार गरि कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका भित्रका घरधुरी एकिन गरी गाउँपालिकाको सेवालाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनका लागि घर नम्बर राख्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- दलितवस्ती लगायतका घर निर्माण गर्न नसकेका विपन्न एवं असाहाय गरिव नागरिकलाई आवश्यक सहयोग निति लिईनेछ ।

- अव्यवस्थित र असुरक्षित भवन र तथा संरचनाहरु हटाई मापदण्ड अनुसार बनेका भवन र संरचनाहरुको नक्सा पासको प्रक्रिया कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ ।
- भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त निजीआवास पुनर्निर्माण सम्पन्न भएका टोल बस्तिहरुलाई पुनःनिर्माण प्राधिकरणको नियमानुसार निर्माण सम्पन्न प्रमाण पत्र वितरण सहित निजीआवास पुनर्निर्माण सम्पन्न भएको घोषणा गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने सके साना जलविद्युत आयोजना सञ्चालनका लागि थप सम्भाव्यता अध्यान गरिनेछ ।
- विद्युतिकरण भएका टोल बस्तीहरुमा जोखिमयुक्त प्रसारण लाईनलाई नेपाल विद्युत प्राधिकरण सँगको समन्वय र सहकार्यमा व्यवस्थित गरिनेछ ।
- उज्यालो बारपाक सुलिकोट अभियान कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

३.४) सञ्चार

- आजको युग सुचना र संचारको युग हो । सुचना र संचार प्रविधिविना समृद्धिकोपरिकल्पना गर्न सकिदैन । यस गाउँपालिकाको अधिकांश भागमा टेलीफोन जडानका लागि नेपाल टेलिकम सँग ताकेता गरि राखिएको छ । यस तर्फ कम्तिमा पनि एउटा टेलिफोन टावर जडान गर्ने तर्फ आवश्यक पहलकदमी गरिनेछ । आगामी दिनमा इन्टरनेट सहितको सुचना प्रविधिको विकासका लागि नेपाल टेलिकम तथा अन्य निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरिनेछ । सर्वसाधारणलाई सर्वसुलभ ढंगले इन्टरनेटमा पहुँच प्राप्त गर्नेको लागि आवश्यक वातावरण बनाईनेछ ।

- गाउँपालिकामा सुचना प्रविधि केन्द्र स्थापना गरी सर्वसाधारणलाई सूचना प्रविधिको पहुँच अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिकाको कार्यालय तथा सबै वडा कार्यालयलाई सुचना प्रविधिमैत्री बनाई सेवालाई प्रभावकारी बनाईनेछ ।

३.५) ऊर्जा तथा विद्युत

- उर्जा विकासको महत्वपूर्ण पूर्वाधार हो । यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विगतमा लघु जलविद्युत, सौर्यवत्ती तथा सुधारिएको चुलोको प्रयोग व्यापक रूपमा गरिएको छ , जुन असाध्यै सराहनिय छ, वातावरण मैत्री उर्जाको प्रयोग मार्फत यस गाउँपालिकालाई समृद्ध बनाउन प्रयासरत सम्पूर्ण दातृसंस्था, नेपाल सरकार, यस क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण जनता तथा सरोकारवालाहरूलाई प्रोत्साहन तथा सराहना गर्दै आगामी दिनमा समेत यस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै विद्युतको राष्ट्रिय प्रशारण लाईनमा नजोडीएका गाउँ बस्तीहरूमा यथासिघ्र राष्ट्रिय प्रशारण लाईनमा जोड्ने काम अगाडी बढिरहेको छ । यसलाई समयमा सम्पन्न गर्न पहल गरिनेछ ।
- उज्यालो नेपाल अभियान अन्तर्गत "जनताको लागि जनताको आम्दानी" भन्ने नीति अनुरूप गाउँपालिका भित्रका सम्भावित विद्युत उत्पादनका क्षेत्र पहिचान गरी जनसमुदायको सहभागितामा जलविद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिईएको छ । दरौदी, हुँडीखोला, स्थुलखोला, रामरुङ्ग खोलाको पानीको श्रोतको भरपुर प्रयोग गरिनेछ ।
- केन्द्रिय विद्युत लाईनलाई विस्तार गरी यसै आ.व. भित्र काठे पोललाई फलामे पोलले विस्थापन गरिनेछ ।
- वैकल्पिक उर्जाको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

४) वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

४.१) वन तथा भू संरक्षण

- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सार्वजनिक जग्गा, सामुदायिक वन, धार्मिक वन तथा कवुलयती वन र निजी जग्गामा समेत विभिन्न प्रकारका फलफुल तथा जडिवुटि खेतीको विस्तार गर्ने, वनजन्य स्रोतहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने वन्यजन्तुहरू तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्दै लगिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका समुदायद्वारा व्यवस्थापन गरिएका वन स्थानिय समुदायको सहभागितामा वन जन्य स्रोतको व्यवस्थापनबाट आय आर्जनमा वृद्धि गरि उत्पादनमुखी वन व्यवस्थापनको नीतिलाई अङ्गिकार गरिनेछ ।
- आगामी आ.व.मा वैज्ञानिक र दिगो वन व्यावस्थापन कार्यक्रम परिक्षणको रुपमा सामुदायिक वनमा कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।
- बारपाक सुलिकोट क्षेत्रलाई समुदायमा आधारित एकीकृत प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन, जैविक विविधता संरक्षण तथा पर्यापर्यटनको विकासको लागि बारपाक सुलिकोट संरक्षित वनको अवधाराणा अनुसार व्यवस्थापन गर्ने पहल गरिनेछ ।
- वन डढेलो , चढ्याङ, सुख्खा खडेरी, हुरी बतास , असिना जस्ता प्रकृतिक विपद सम्बन्धी आम सचेतीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी त्यसको जोखिम न्युनिकरण लागि विशेष पूर्व तयारी कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
- विद्युतिय उपकरण (करेन्ट) विषादीको प्रयोग गर्दै खोला नदिमा माछा मार्ने कार्यलाई निषेध गरी माछा लगायत जलचरको समुचित संरक्षण गरिनेछ ।
- विश्वव्यापी उष्णता, हरितगृह प्रभाव र ओजन तहाको विनासशलाई मध्यनजर गर्दै वातावरण संरक्षण , दिगो विकास र पारिस्थितिक पद्धतिको

संरक्षणको लागि बहुवर्षीय तथा बहुउपयोगी वृक्ष जस्तै वर, पिपल स्वामी रुद्राक्ष , हशोक वृक्ष आदि वृक्षारोपण गर्दै लगिनेछ ।

- प्रदेश सरकारको लागत सझेदारीमा खोलाको कटानी नियन्त्रण, पोखरी निर्माण, पानिका मुहान संरक्षण जस्ता कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

४.२) विपद् व्यवस्थापन

- भू क्षय तथा प्राकृतिक प्रकोपको दृष्टिकोणबाट संवेदनशिल मानिएका क्षेत्रमा प्रकोपको जोखिमलाई न्युनिकरण गर्न गाउँपालिकामा स्थानिय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ ।
- आपतकालिन कार्य सञ्चालन कार्यविधी बनाई लागु गरिनेछ ।
- विपद् व्यावस्थापनको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरी प्रकोपमा परेका व्याक्तीको तत्काल उद्धार, राहत र पुनः निर्माण जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । विपद् व्यावस्थापनका लागि गाउँपालिका स्तरमा "विपद् व्यवस्थापन कोष" सञ्चालनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- स्थानीय तहामा विपद् व्यावस्थापन पूर्व तयारी तथा जोखिम न्युनिकरण योजना तयार बनाई विकासको मूल प्रवाहिकारण गर्दै लगिनेछ ।
- स्थानिय वातावरण संरक्षण विद्ययेक गाउँ सभाको यसै अधिवरशनमा पेश गरिनेछ ।

४.३) फोहोर मैला तथा ढल व्यवस्थापन

- गाउँ बस्तीमा टोल विकास समिती गठन र परिचालन गरी सरसफाई अभियानको रुपमा नै सञ्चालन गरी " **Make Barpak Sulikot , Clean and Green** " नारालाई साकार बनाउन टोल विकास समितिलाई परिचालन गर्दै लगिनेछ ।

- घर घरबाट निस्कने फोहरलाई कुहिने र नकुहिने फोहरमा विभाजन गरी कुहिने फोहोरलाई कम्पोस्ट मलको रूपमा उपयोग गराउन अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- बारपाकमा सरसफाई सम्बन्धी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

५) शुसासन तथा सस्थागत क्षमता बिकाश

- कर्मचारीहरूको आचार संहिता बनाइ लागु गरिनेछ ।
- प्रत्येक कर्मचारीलाई कार्यबिवरण उपलब्ध गराइदिने छ । कर्मचारीहरूले तोकिए बमोजिम को कार्य सम्पादन गरे नगरेको अनुगमन गरिनेछ ।
- कार्य सम्पादन सम्झौता गरिनेछ ।
- बिद्युतिय हाजिरलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कर्मचारिलाइ उच्च मनोबलमा काम गर्नको लागि उपयुक्त बातावरणको सृजना गरिनेछ ।
- निति तथा कार्यक्रम लागु गर्दा अन्तर बिषयगत शाखाको दोहोरोपन तथा सम्भावित द्वन्दलाइ समाधान गर्न समन्यलाइ प्रभावकारी बनायनेछ ।
- न्यायिक समितिको छुट्टै इजलाश बनाउने र त्यसको क्षमता बिकाश गर्ने प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र निर्माण गरिनेछ ।
- वडा कार्यालयमा कार्यरत वडा सचिवहरूलाई प्रत्येक महिना गाउँपालिकामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ ।
- सेवाको वरिपरि जनता होइन जनताको वरिपरि सेवा हो भन्ने युक्तिलाइ आत्मसाथ गरि सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
- जनगुनासो ब्यवस्थापन गर्न उजुरी पेटिका हेलो गाउँपालिका अध्यक्ष कार्यक्रम सन्चालन गरिनेछ
- गाउँपालिकामा यस चालु आर्थिक बर्षबाट कर्मचारी बिद्युतिय हाजिरि प्रणाली सुरु भएको छ आगामी आर्थिक बर्षबाट सबै वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थामा बिस्तार गरिनेछ ।

- नागरिक वडापत्रको सरलीकरण र बजारीकरण गरी क्षतिपुर्ती सहितको नागरिक वडापत्र लागु गरिनेछ
- बिषयगत शाखा प्रमुखहरुलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउन आफु भन्दा माथिल्लो अधिकारीलाई आफुले गरेको कामको सम्बन्धमा नियमित रुपमा बिफ्रिड गर्ने मासिक चौमासिक मध्यवधि र बार्षिक प्रतिबेदन प्रणालीलाई कानुनी रुपमा बाध्यकारी बनाइनेछ ।
- स्थानिय सेवा सन्चालन ऐन निर्माण नहुदा सम्म लागि कार्यलय र मताहतका कार्यलयहरुको ब्यवस्थापन परिक्षण गर्नको लागि कार्यपालिकामा एक बिशेष समिति गठन गरिनेछ ।
- कार्यलयको वेवसाइडको नियमित रुपमा अद्याबधिक गरिनेछ ।
- योजना सम्झौता कार्यान्वयन अनुगमन मुल्याङ्कनलनइ सुचना प्रबिधि संग आबद्ध गरिनेछ ।
- सार्वजानिक सुनुवाइ सामाजिक परिक्षण तेस्रो पक्षको मुल्याङ्कन सुचना प्रवाह खर्चको बिवरण नियमित रुपमा सार्वजानिक गरिनेछ । स्थानिय सरकार प्रति नागरिकको सकारात्मक छबि निर्माण गरिनेछ ।
- स्थानिय सरकारका नियमित कामकारवाहीलाई वेवसाइडमा राखिनेछ । साथै कार्यपालिका निर्णयहरु समेत वेवसाइडमा राखिनेछ ।
- सेवा प्रवाह र बिकाशलाई प्रभावकारी बनाउन सेवाग्राहीको पृष्ठपोषण लिने पद्धतिलाइ सस्थागत गर्दै प्रबिधि मैत्रि बनाइनेछ ।
- प्रशासनिक निर्णयलाई पारदर्शी सहभागितामुलक बनाइनेछ ।
- बारपाक सुलिकोट गाउँपालिका स्थापना भएपछी १६ वर्ष स्थानीय कानुन तिन दर्जन वढी नियामावली, कार्यविधी मापदण्ड निर्देशिका निर्माण भईसकेका छन् । निर्माण भएका कानुनको कार्यान्वयन शिघ्ररुपमा गरिनेछ बाकी कानुन निर्माण कार्य आगामी आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिनेछ ।